

HULP- EN
DIENSTVERLENING
AAN GEDETINEERDEN

Actieplan

Dendermonde Nieuw

Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden

1 december 2023 - 31 mei 2026

Beste lezer,

Voor u ligt het allereerste actieplan voor de hulp- en dienstverlening van de nieuwe gevangenis in Dendermonde. We werken deels verder op het actieplan dat net afgelopen is, maar formuleren toch heel wat nieuwe uitdagingen, doelstellingen en acties.

De verhuis en omschakeling van de oude naar de nieuwe site is allerm minst een evident parcours geweest. We werden – en worden nog steeds – als hulp- en dienstverleners op vele vlakken uitgedaagd.

Samen maken we hier met veel goesting werk van!

Vooreerst wordt er informatie meegegeven over de context van de nieuwe gevangenis in een **omgevingsanalyse**. Dit zowel qua infrastructuur en populatie, als qua organisatie en aanbod van hulp- en dienstverlening. Dat deel wordt afgesloten met het inzoomen op een aantal (nieuwe) uitdagingen.

Een tweede deel geeft een samenvatting van het eindresultaat van het **vorige actieplan 2021-2023**.

Een derde hoofdstuk omhelst het **nieuwe actieplan** met de doelstellingen en acties.

We wensen u veel leesplezier
Namens het beleidsteam gevangenis Dendermonde Nieuw

Inhoudstafel

1. Omgevingsanalyse	3
Van 'oud' naar 'nieuw'	3
Infrastructuur	3
Populatie	4
Hulp- en dienstverlening in de nieuwe gevangenis	5
▶ Algemeen.....	5
▶ BLOCS, een netwerkorganisatie	5
▶ Overlegstructuur	7
▶ Aanbod	8
▶ Uitdagingen	9
2. Eindevaluatie actieplan 2021-2023	11
3. Doelstellingen en acties 2023 - 2026	14
STRAP SD 2: Alle Vlaamse beleidsdomeinen zetten maximaal in op hulp- en dienst- verlening, en in het bijzonder op onderwijs, werk, welzijn, geestelijke gezondheidszorg en wonen, aan gedetineerden om re-integratie te bevorderen, zodoende ook recidive te beperken en nieuwe slachtoffers te voorkomen.	14
▶ ONTHAAL.....	14
▶ OPSTART NIEUWE GEVANGENIS	14
STRAP SD 3: We besteden binnen de hulp- en dienstverlening bijzondere aandacht aan 4 specifieke doelgroepen (zie STRAP)	15
▶ AANBOD OP MAAT	15
▶ SPECIFIEKE DOELGROEPEN (CF. STRAP)	16
STRAP SD 4: We zetten in op de overgang van het leven binnen en buiten de gevangenis zodat de gedetineerde het traject dat hij binnen de gevangenis heeft opgezet, kan verderzetten na zijn vrijlating en omgekeerd.	17
▶ BINNEN-BUITEN.....	17
STRAP SD 5: We zetten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat voor elke gedetineerde.	17
▶ SAMENWERKING	17
▶ SAMENWERKING SPECIFIEK MET JUSTITIE.....	17
4. Bijlage	19
▶ Eindevaluatie actieplan 2021-2023 fiches: zie apart document	19
▶ Fiches actieplan 2023-2026: zie apart document	19
▶ Lijst met afkortingen	19

1. Omgevingsanalyse

Van 'oud' naar 'nieuw'

De nieuwe gevangenis in Dendermonde werd officieel geopend op 2 december 2022 en effectief in gebruik genomen vanaf **11 maart 2023**. De bouwwerken hadden toen ongeveer 2 jaar in beslag genomen. De plannen dateerden van een hele periode ervoor (meer dan 10 jaar). Door verschillende procedures is de start van de bouw verschillende keren uitgesteld. Er werden nog aanpassingen gedaan (o.a. n.a.v. de ervaringen in Beveren of nieuwe inzichten), maar de grote lijnen bleven bestaan. Dit ondanks nieuwe ideeën bv. meer kleinschaligere detentie.

Voor alle medewerkers en personeelsleden werd heel 2022 sterk getekend door het voorbereiden van een **verhuis** van de oude gevangenis naar de nieuwe site. Een unieke gebeurtenis, en zeker en vast ook een huzarenstukje. Wat het voor de hulp- en dienstverleners moeilijk maakte, was dat informatie maar mondjesmaat doorstroomde en dat we weinig betrokken werden bij het uitwerken van bepaalde zaken (bv. regime).

Dit gaf tot vlak voor de verhuis het gevoel een sprong in het duister te maken.

De effectieve verhuis verliep goed. We konden ons steentje bijdragen, enerzijds door voor de gedetineerden 'welkomspakketten' op cel te voorzien en aanwezig te zijn bij nood aan een babbel, anderzijds als (morele) steun voor het personeel van DG Epi.

De (her)opstart daarna vertrok voor een groot stuk vanuit de werkingsprincipes en afspraken zoals we ze kenden in de oude gevangenis. Al snel bleek dat zomaar 'copie-paste' naar de nieuwe gevangenis doen, ontoereikend was. We staan dan ook voor **vele uitdagingen** in de nieuwe setting, met extra infrastructuur, meer gedetineerden, meer diverse doelgroepen, nieuwe functies (bv. Activiteitenondersteuners), etc.

Infrastructuur

De bouw en uitbating van de nieuwe gevangenis is een publiek-private samenwerking (DBFM). BAM en Compass zijn de private partners die instaan voor o.a. het gebouw, de keuken, refter personeel, de kuisploeg, etc.

De gevangenis bestaat uit **4 afzonderlijke bouwdelen**:

- Gebouw 1: ingang personeel en bezoekers, kleedkamers; maar ook een zittingszaal
- Gebouw 2: administratieve gang en alle bezoekmodaliteiten; beperkte detentie
- Gebouw 3: cellulair (stervormig); lokalen voor activiteiten en gesprekken met gedetineerden
- Gebouw 4: werkplaatsen, beroepsopleiding, wasserij, keuken

Het gebouw oogt mooi, licht en modern en is zeker een verbetering t.o.v. de oude gevangenis! Qua werkplek voor de medewerkers en infrastructuur voor hulp- en dienstverleningsaanbod zetten we grote stappen vooruit. De ICT mogelijkheden zijn vergroot, waardoor we vlot hybride kunnen vergaderen, er is internet in de gesprekslokalen, etc.

We beschikken voor het **groepsaanbod** over verschillende locaties, o.a. een mooie bibliotheek, een grote sporthal, opleidingslokalen voor beroepsopleiding, maar ook lokalen op iedere vleugel (bv. een ingerichte fitnessruimte per vleugel). Daarmee samenhangend moet er nu meer bekeken worden welk aanbod voor welke doelgroep bedoeld is (aanbod per vleugel of vleugel overschrijdend) in combinatie met de meest geschikte locatie. Een extra puzzel om te leggen.

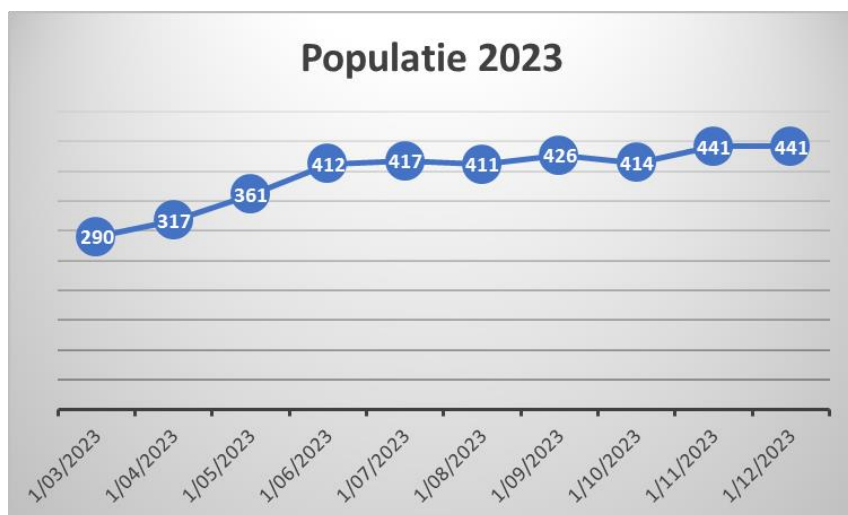
Voor de **individuele gesprekken** is er een aparte gang met gesprekslokalen, 16 in totaal. Met PSD (psychosociale dienst) werd afgesproken dat zij er 8 prioritair ter beschikking hebben, en de Vlaamse partners de andere 8. Met alle diensten die binnen komen (denk ook aan o.a. Commissie van Toezicht), is dit allerm minst een te groot aantal. Zo zitten de medewerkers van D&D (Drugs en Detentie) bij de medische dienst voor gesprekken i.p.v. in de gang gesprekslokalen.

Populatie

De nieuwe gevangenis biedt plaats aan **444 gedetineerden**, waarvan 12 plaatsen voor beperkte detentie. Er zijn 4 vleugels, elk bestaande uit 3 secties (gelijkvloers, 1e en 2e verdieping). Op iedere vleugel zijn er 108 plaatsen. De meeste cellen zijn mono-verblijven, op iedere sectie zijn er een beperkt aantal duo-cellen.

In grote lijnen huisvesten vleugel 1 (nieuwe binnenkomers) en vleugel 2 vnl. beklaagden, vleugel 3 en 4 veroordeelden. Op termijn is het de bedoeling om per vleugel (of zelfs per sectie) te gaan differentiëren met het regime. Zo zou er ruimte komen voor een eerder halfopen, open en zelfs ultra-open regime. Dit is tot op heden niet van toepassing.

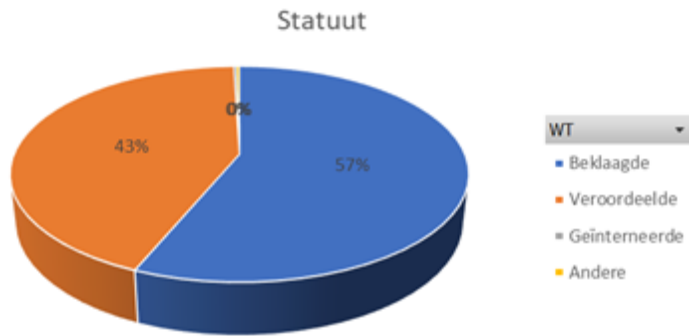
Na de verhuis steeg de populatie vrij snel en tegen de zomer waren de plaatsen volzet. Op dit moment zitten we regelmatig met een beperkte overbevolking.

Op 6 juli 2023² bestond de populatie uit 414 gedetineerden. Daarvan waren er 233 beklaagd en 179 veroordeeld (1 geïnterneerde en 1 'andere'). Daaraan zien we op die korte tijd al een verandering in de **verhouding BK-BV** t.o.v. de oude gevangenis. We zouden systematisch cijfers moeten opvragen om deze evolutie verder op te volgen (zie ook verder – actie 2.2.1).

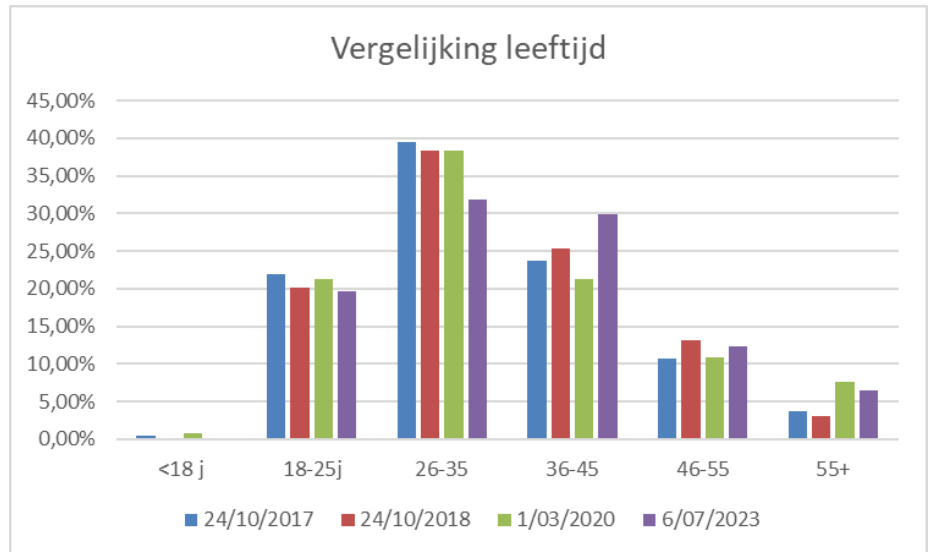
¹ Cijfers DG Epi (maandelijke steekproef)

² Cijfers DG Epi – opgevraagd ikv project Europa WSE

Globaal merken de hulp- en dienstverleners dat de groep veroordeelden groter wordt en ook meer divers is (van kort tot langgestraft), wat andere vragen en noden met zich meebrengt. Soms ook meer 'moeilijke profielen'. We merken dat we ons hier nog meer op moeten organiseren en in verdiepen.

Qua **leeftijd** kunnen we ook enkele cijfers uit de oude gevangenis (steekproeven van 2017, 2018 en 2020) vergelijken met cijfers van 6 juli 2023. Deze zijn weergegeven in de tabel hiernaast. Op het eerste zicht is er een lichte verschuiving in de groep 26-35 jaar (kleine daling) en 36-45 jaar (lichte stijging).

Hulp- en dienstverlening in de nieuwe gevangenis

► Algemeen

Sinds 2008 wordt in de gevangenis van Dendermonde, zoals in alle Vlaamse en Brusselse gevangenissen, gewerkt met het 'Vlaams **Strategisch Plan** Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden' (STRAP). We namen dit uiteraard mee naar de nieuwe gevangenis. Het uitgangspunt is en blijft immers dat gedetineerden recht hebben op hulp- en dienstverlening. Doorheen de jaren zijn er verschillende evoluties geweest en kreeg de werking steeds meer 'body' en structuur, wat geleid heeft tot een **decretaale verankering** in 2013 (Decreet op de organisatie van die hulp- en dienstverlening). Vanaf dan wordt per legislatuur (5 jaar) door de Vlaamse Regering een nieuw STRAP opgemaakt waarin de engagementen en klemtonen worden bepaald en vastgelegd. In dezelfde duurtijd worden lokaal, per gevangenis, 2 **actieplannen** opgemaakt (telkens 2,5 jaar) met de lokale klemtonen, doelstellingen en acties (zie verder).

► BLOCS, een netwerkorganisatie

We hebben ervoor gekozen om in de nieuwe gevangenis met alle Vlaamse partners samen onder één 'vlag' te varen: **BLOCS**. Dit letterwoord staat voor 'Bib en Begeleidingen', 'Lessen', 'Ontspanning', 'Cultuur' en 'Sport', de grote 'terreinen' waarop we ons aanbod ontplooiën. Het logo bestaat uit bouwsteentjes: een gedetineerde kan kiezen welke 'bouwstenen' voor hem van

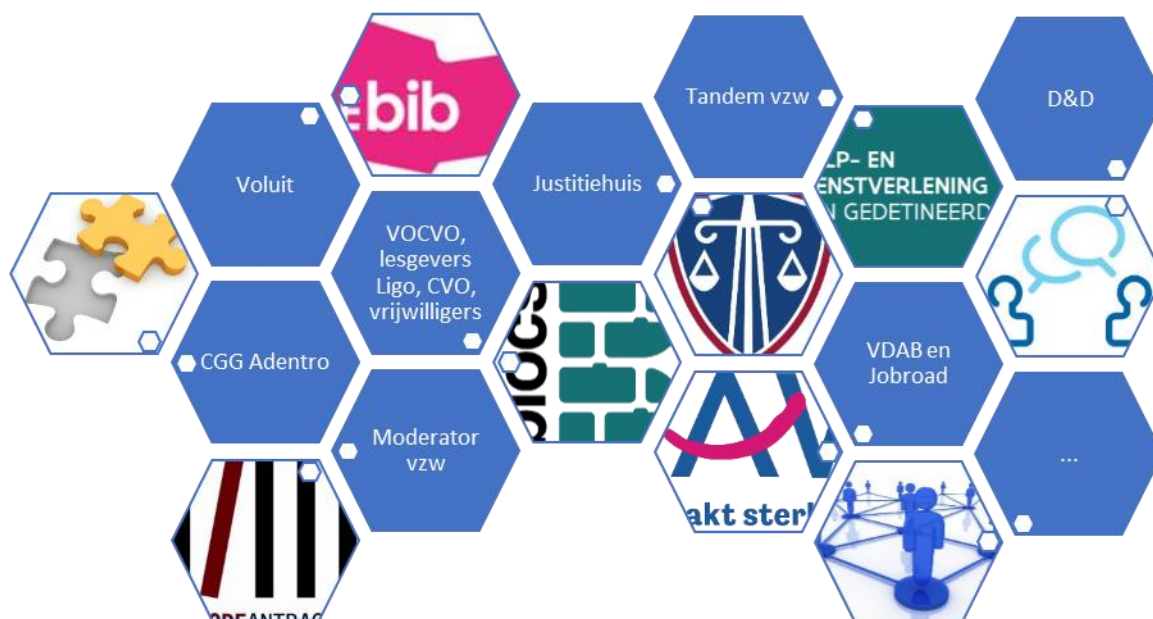

toepassing zijn; hij kan er ook steeds bij nemen, of even terug wegnemen indien nodig. Hij kan in handen nemen welke elementen hij nodig heeft, wenst.

We willen ons als netwerkorganisatie meer en duidelijker **profilieren**, zowel naar onze doelgroep, als naar de samenwerkingspartners (bv. beamtten i.f.v. doorverwijzingen).

Meteen na de verhuis en opstart, hebben we gemerkt dat het netwerk van samenwerkingspartners volop in beweging is. De nieuwe gevangenis trekt nieuwe projecten aan (bv. Drugs en Detentie project). Anderzijds zien we helaas ook dat projecten stopgezet worden, bv. LIO.

Hieronder schetsen we een eerder globaal **beeld van onze netwerkorganisatie**.

De gevangenis kent een **schaalvergroting** t.o.v. de oude gevangenis (theoretische populatie van 168 naar 444). Voor een aantal diensten en organisaties werd ook een uitbreiding voorzien in **VTE**, maar voor heel wat organisaties is deze er niet of ontoereikend. Hieronder een overzicht van de aanpassingen van maart 2023 (oude gevangenis) tot december 2023 (nieuwe gevangenis).

Organisatie	Functie	Maart 2023	December 2023
Agentschap Justitie en Handhaving	Beleidscoördinator	1 VTE	1 VTE
CAW Oost-Vlaanderen	Organisatieondersteuners	0,5 VTE	1,5 VTE
	Trajectbegeleiders	3,5 VTE	5,3 VTE
VOCVO	Onderwijscoördinator	0,5 VTE	0,5 VTE
LIO	Indiv. begeleiding onderwijs	0,2 VTE	0,1 VTE (en uitdovend)
DRA	Sport- en Cultuurfunctionaris	0,5 VTE	0,5 VTE (perspectief op 1 VTE)
BIB	Bibliothecaris	0,5 VTE	0,6 VTE
VDAB	Detentieconsulenten	0,8 VTE	1,3 VTE

Jobroad	Specifieke indiv. begeleiding tewerkstelling	0,1 VTE	0,1 VTE
Moderator	Bemiddeling	0,15 VTE	0,15 VTE
CGG	Therapeuten	0,6 VTE	0,6 VTE
Tandem	Vorbereiding op GGZ na detentie	0,1 VTE	0,1 VTE
Voluit	Begeleiding mensen met (vermoeden van) beperking	0,1 VTE	0,2 VTE
D&D	Begeleiding ifv verslavingsproblematiek	/	3,2 VTE

► **Overlegstructuur**

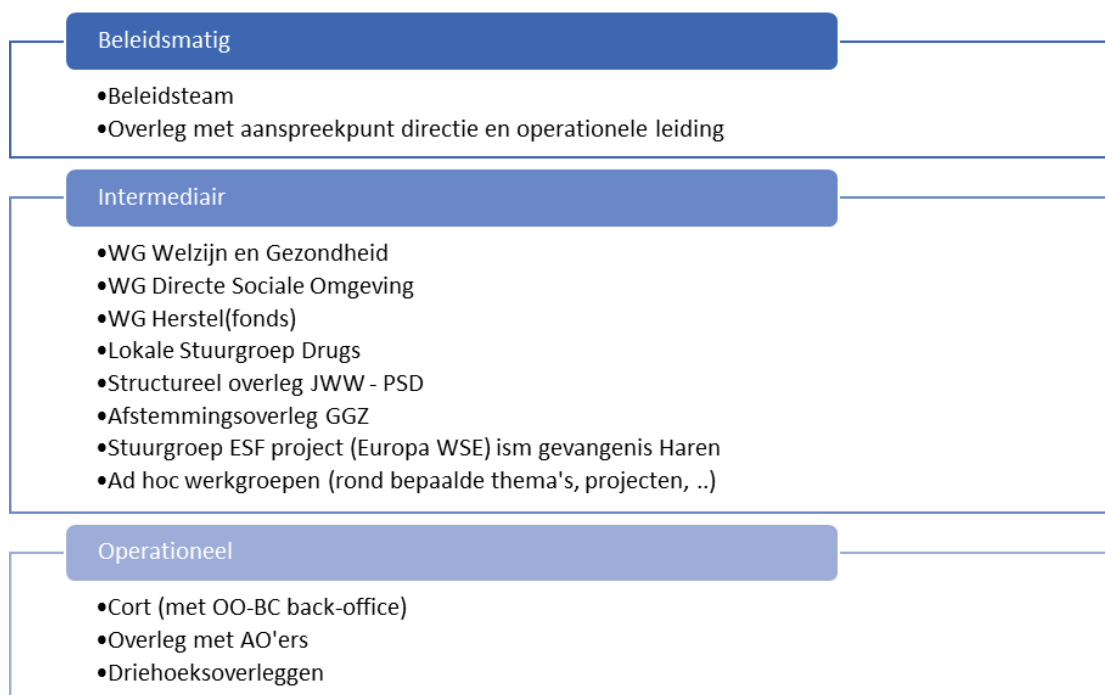
Er is overleg op beleidsmatig niveau (o.a. Beleidsteam, overleg met directie, ...), intermediair niveau (thematische werkgroepen, ...) en op operationeel niveau (o.a. CORT, driehoeksoverleg, ...).

Ook hier zien we dat we al wijzigingen hebben moeten doorvoeren t.o.v. de werking in de oude gevangenis.

- Er is een nieuw aanspreekpunt voor hulp- en dienstverlening bij directie en bij operationele leiding (Adjudanten team). Structureel overleg was er niet meteen, maar drong zich snel op.
- Evoluties in het landschap van Geestelijke gezondheidszorg noopt ons tot afstemmingsoverleg.
- Extra capaciteit aan organisatieondersteuning (van 1 naar 2 personen) maakt dat meer structureel overleg nodig is.
- De medewerkers van het nieuwe project Drugs en Detentie en de nieuwe functie activiteitenondersteuners (AO'ers) maken dat er vraag is naar afstemming en overleg.
- ...

Wellicht blijft dit de komende periode verder in evolutie en zal dit beetje bij beetje bijgestuurd worden waar nodig.

Hierbij een blik op de reeds bestaande **overlegstructuur**:

► Aanbod

In de **eerste week na de verhuis** zijn we gestart met individuele hulp- en dienstverlening. We wilden ervoor zorgen dat we zo snel mogelijk onze cliënten konden spreken om te polsen hoe ze de verhuis verteerd hadden en uiteraard om hun dossiers verder te kunnen opvolgen (zonder te grote breuklijn). Ook onze fatikken hebben we onmiddellijk terug aan het werk kunnen zetten.

De **week erna** is voorzichtig gestart met het eerste overkoepelend groepsaanbod, met kort erna de eerste activiteiten op vleugel. Geleidelijk aan zijn we er in geslaagd om de grootorde van het aanbod in de oude gevangenis in de nieuwe te evenaren en zelfs te overtreffen. Dit ondanks beperkte uitbreiding van mensen en middelen.

Globaal voorzien we aanbod op vlak van sport, cultuur, onderwijs, gezondheid, welzijn, tewerkstelling, maar ook in het teken van herstel of ontspanning, en dit zowel **in groep als individueel**.

Naast de uitgangspunten en principes in het STRAP zijn volgende zaken belangrijk in het hulp- en dienstverleningsaanbod dat in onze gevangenis ontwikkeld en uitgebouwd wordt:

- 'Ontspanning' vs. 'reclassering': we zorgen voor een aanbod waarbij beide aspecten aan bod komen. Een aanbod dat reclasseringsgericht is, is zeer zeker belangrijk, maar ook iets ontspannend heeft zijn waarde en plaats in ons aanbod.
- '(Leren) invullen vrije tijd': belangrijk zowel binnen de muren als na de detentie.
- Ontdekken en ontwikkelen van talenten: we proberen mensen op een positieve manier te stimuleren, ons aanbod zo gevarieerd mogelijk te maken zodat er 'voor elk wat wils' is. Soms ontdekken mensen een talent, iets dat ze leuk vinden, een eye-opener, ...

- Normalisatie: we gaan uit van een aantal reguliere principes, wijken zo weinig mogelijk af van het aanbod buiten de muren, etc.

De komende periode zien we nog verschillende uitdagingen waar we dan ook met het team volop willen op inzetten om het **aanbod verder uit te bouwen**:

- Een tweede beroepsopleiding opstarten
- Een vast sportaanbod in de sporthal creëren
- Meewerken aan de activiteiten op vleugel, mogelijkheden met het opendeurregime verkennen
- Het bibliotheekaanbod verder op de noden en behoeften afstemmen en nog meer digitaliseren (systeem van zelfuitleen installeren)
- ...

► Uitdagingen

Aansluitend bij het verder uitbouwen van het hulp- en dienstverleningsaanbod, moeten we ook nog meer investeren in **bekendmaking van onze diensten**, zowel bij gedetineerden als bij personeel (cf. marketing 'BLOCS').

Zeer recent (5/12/2023) zijn we gestart met de **digitale rapportbriefjes**. Dit vormt een extra communicatiekanaal waar we zeker mogelijkheden in zien. Belangrijk is nu hier goed mee te leren werken en het op een juiste manier te gebruiken. Én indachtig zijn dat niet elke gedetineerde hier (onmiddellijk) mee weg is. Het mag ook de fysieke gesprekken en contacten niet vervangen. Hoe we inschrijvingen gaan verwerken (cf. link met ACSY) moet ook nog verder onderzocht worden.

We zien een modernisering en **digitalisering**, en zijn benieuwd welke mogelijkheden dit nog zal creëren.

Anderzijds zien we nog verbeterpunten, zoals de **telefonische bereikbaarheid** voor de medewerkers. Er is immers een slecht gsm-bereik en te weinig draagbare telefoons (dects) voor de hulp- en dienstverleners.

Wat eerder reeds aan bod kwam, maar zeker nog eens benadrukt mag worden, is de impact van de **schaalvergroting**. De afspraken, manieren van werken, het aanbod, de overlegstructuren, alles ondervindt gewoonweg impact van de opschaling. Denk ook letterlijk aan de afstanden in deze grotere gevangenis. De komende periode zal er nog veel werk gaan naar het verder aanpassen en op punt zetten van heel wat zaken.

We hopen dit in goede samenwerking te doen met de collega's van DG Epi. Ook zij ondervinden immers dat het opstarten van een nieuwe, grotere gevangenis, tijd en geduld vraagt. De **vele nieuwe medewerkers** die er bijgekomen zijn moeten vaak de kneepjes van het vak nog leren kennen en procedures onder de knie krijgen. Ze zitten bovendien in functieprofielen (VA, veiligheidsassistent en DB, detentiebegeleider) die gloednieuw zijn. We willen hen meenemen in het verhaal van hulp- en dienstverlening en uitzoeken hoe we mekaar kunnen leren kennen en beter kunnen samenwerken (in die context met letterlijk grotere afstanden).

Net vóór de zomer is een eerste groep van **activiteitenondersteuners** gestart. Dit zijn detentiebegeleiders met als opdracht (groeps)aanbod voor gedetineerden uit te werken, aanvullend op het aanbod hulp- en dienstverlening. Ze zijn opgestart met focus op de bibliotheek, sport en ontspanning. Dit is een nieuwe equipe (met wel wat verloop) en een nieuwe functie voor onze gevangenis, ook voor de hulp- en dienstverleners. Het goed afstemmen, afspreken, samenwerken, vormt dan ook een belangrijk item de komende periode.

Tot slot dienden we in 2022 samen met gevangenis Haren (= eveneens een recente gevangenis) een project in bij **Europa WSE**. De eerste fase is een grondige analyse. Gedurende heel 2023 liep daarom

een onderzoek, via de PAR methode: participation action research. Er werden i.s.m. de VUB enquêtes en interviews afgenomen van verschillende stakeholders waaronder gedetineerden (50% respons), hulp- en dienstverleners en beambten. De resultaten daarvan worden verwerkt in een rapport dat eind december 2023 beschikbaar zal zijn. Er werd een verlengingsaanvraag ingediend bij Europa WSE, en als deze goedgekeurd wordt, dan kunnen we in de loop van 2024 één of enkele experimenten opstarten. Dit met als doel de hulp- en dienstverlening te bevorderen.

2. Eindevaluatie actieplan 2021-2023

Op het beleidsteam van september (20/09/2023) werd de voorbereiding getroffen voor het nieuwe actieplan, en werd het lopende geëvalueerd. Deze laatste werd in 2021 opgemaakt in de oude gevangenis van Dendermonde. Ondertussen zijn we verhuisd en werden daardoor uiteraard bepaalde doelstellingen en acties beïnvloed. We bekeken welke acties afgerond waren, welke bijgestuurd moesten worden en welke we wel of niet verder meenemen. Dit werd in elke fiche (per actie) beschreven. Deze fiches kunnen, voor meer info in detail, opgevraagd worden bij de leden van het beleidsteam (zie ook aparte bijlage 'eindevaluatie_actieplan_2021_2023_fiches').

Hierna volgt een globaal overzicht van de doelstellingen en acties en in welke mate deze al dan niet gerealiseerd zijn en al dan niet verder meegenomen worden.

Dit wordt aangeduid met volgende symbolen:

☑▪	Actiepunt gerealiseerd
±	Actiepunt deels gerealiseerd
/	Actiepunt niet gerealiseerd
	Actiepunt wordt meegenomen naar het nieuwe actieplan

<i>SD: zie SD 2 STRAP</i>	
OD 1.1: Tegen eind 2023 krijgt elke nieuwe gedetineerde bij het binnenkomen in de gevangenis informatie over hulp- en dienstverlening.	
Actie 1.1.1: We verkennen samen met justitie en de hulp- en dienstverleners op welke manier het huidige onthaal van gedetineerden geoptimaliseerd kan worden om tot een goede, op elkaar afgestemde onthaalprocedure ('onthaaltraject') voor gedetineerden te komen.	±
Actie 1.1.2: We betrekken gedetineerden bij de inhoudelijke uitwerking van het onthaal.	±

Actie 1.1.2 wordt opgenomen binnen de verderzetting van actie 1.1.1.

SD 2: Participatie van gedetineerden maakt een volwaardig deel uit van het hulp- en dienstverleningsbeleid in de gevangenis van Dendermonde.	
OD 2.1: Tegen eind 2023 is de mogelijkheid om met gedetineerden als buddy's i.f.v. onthaal te werken, verkend en uitgetest.	
Actie 2.1.1: We verkennen educatieve projecten "buddyvorming" in andere gevangnissen.	☑▪
Actie 2.1.2: We bekijken hoe we kunnen samenwerken met de diensten van justitie i.f.v. een mogelijke buddywerking.	±
OD 2.2: Tegen eind 2023 is de functie van CORT-fatik verder uitgebouwd.	
Actie 2.2.1: We verkennen de mogelijkheid om de CORT-fatik in duo te laten werken.	☑▪
Actie 2.2.2: We zorgen voor een duidelijk uitgeschreven takenpakket + een onthaalpakket voor een nieuwe CORT-fatik.	☑▪
OD 2.3: Domeinspecifiek: bibliotheek	
Actie 2.3.1: Gedetineerden geven mee vorm aan de collectie van de gevangenisbibliotheek.	☑▪

Actie 2.3.2: Uitbouwen van een taalpunt en uitbreiden van de anderstalige collectie in de gevangenisbibliotheek.	☒ ▪
Actie 2.3.3: Uitwerken van een systeem van zelfontlening, naar analogie met de openbare bibliotheek	±

SD 3: Er is een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat (multidisciplinair) voor alle gedetineerden in onze gevangenis.	
OD 3.1: Tegen eind 2023 is er een verbeterde coördinatie en afstemming tussen de verschillende diensten ('optimaal schakelen') met een verbeterde kennis van mekaar en mekaars werking.	
Actie 3.1.1: We organiseren enkele structurele overlegmomenten tussen de verschillende partners in het netwerk (m.o.o. het beter leren kennen van mekaars werking).	±
Actie 3.1.2: We zorgen voor een model voor cliëntenoverleg, met het oog op een vlotte samenwerking ten dienste van de gedetineerde.	±
OD 3.2: Specifieke doelgroepen (cf. STRAP): Geradicaliseerden	
Acties 3.2.1: - Onder de aandacht brengen van verwijzers dat gedetineerden met een terro statuut bij CGG prioritair kunnen worden aangemeld en begeleid. - We zetten in op vroeginterventie bij een mogelijk radicaliseringsproces. - We zetten in op zorgcontinuïteit.	±
Actie 3.2.2: Het aanbod voor gedetineerden in een individueel regime uitbouwen en up to date houden.	☒ ▪
OD 3.3: Specifieke doelgroepen (cf. STRAP): Gedetineerden met een psychische/psychiatrische problematiek (incl. verslaving en geïnterneerden)	
Actie 3.3.1: Het bestaande (lokale) "Draaiboek Suicide" wordt geactualiseerd.	±
Actie 3.3.2: We (CGG) werken een groepsaanbod uit gericht op psychische stabilisatie.	±
Actie 3.3.3: CGG: Jaarlijks vindt minimaal één psycho-educatieve sessie plaats. Gedetineerden op de wachtlijst krijgen voorrang voor deelname.	±
Actie 3.3.4: Obra Baken (<i>nu Voluit</i>) sensibiliseert partners over verstandelijke beperking, ASS, NAH en emotionele ontwikkeling met het oog op wederzijds begrip en een gepaste benadering van de cliënten. We nemen hier ook cliënten en hun context in mee en spreken dan over psycho-educatie.	±
OD 3.4: Specifieke doelgroepen (cf. STRAP): daders van seksueel geweld en intrafamiliaal geweld.	
Actie 3.4.1: We brengen in kaart hoeveel daders van intrafamiliaal en seksueel geweld er verblijven in onze gevangenis.	☒ ▪
Actie 3.4.2: We onderzoeken wat een mogelijk aanbod kan zijn t.a.v. deze daders.	☒ ▪
Actie 3.4.3: We volgen maatschappelijke evoluties t.a.v. dit thema op.	☒ ▪

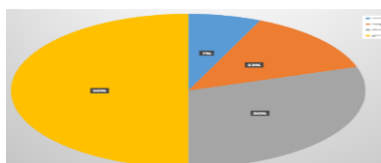
Actie 3.3.2 zal opgenomen worden in een nieuwe actie rond afstemming geestelijke gezondheidszorg (zie nieuwe actieplan - Actie 3.5.2).

Acties 3.4.1 tem 3.4.3 werden afgerond. Toch hernemen we de laatste in het nieuwe actieplan, omdat we evoluties op dat vlak verder willen opvolgen.

SD 4: Er is een zo naadloos mogelijke overgang op alle vlakken van hulp- en dienstverlening, zowel van buiten naar binnen, als van binnen naar buiten, als bij binnen-binnen.	
OD 4.1: Tegen eind 2023 is er een verbeterde coördinatie en afstemming met diensten buiten de gevangensmuren.	
Actie 4.1.1: Het beleidsteam organiseert overleg met de SURB.	/
Actie 4.1.2: We brengen het (professioneel en familiaal) netwerk van vóór detentie in beeld, houden dit warm tijdens detentie en waar mogelijk breiden we dit uit.	☒ ▪
Actie 4.1.3: We verhogen het aantal infosessies van 'buiten' organisaties.	☒ ▪
Actie 4.1.4: Er is een dedicated consulent bij GTB om klanten die einde detentie zijn naar door te verwijzen.	/
Actie 4.1.5: Sensibiliseren en informeren van VDAB consulenten.	☒ ▪
Actie 4.1.6: Infosessies door justitiehuis over de verschillende gerechtelijke maatregelen.	☒ ▪
Actie 4.1.7: Binnen-buiten-gesprekken tussen de justitieassistent en de gedetineerde wanneer er zicht is op uitgangdatum.	±

SD 5: We versterken de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en het personeel van DG Epi met oog op een breder gedragen hulp- en dienstverleningsaanbod.	
OD 5.1: Tegen eind 2023 voorzien we vanuit H&DV voor de beambten op de Bis de nodige ondersteuning om de H&DV zo vlot mogelijk te laten plaatsvinden.	
Actie 5.1.1: We werken een bevraging uit bij de beambten die vaak op den Bis tewerkgesteld zijn om hun noden en behoeften beter in kaart te brengen.	☒ ▪
OD 5.2: Alle H&DV'ers dragen hun steentje bij tot het laten kennis maken van nieuwe beambten met onze H&DV.	
Actie 5.2.1: Samen met de hulp- en dienstverleners het onthaal voor en de kennismaking met nieuwe beambten verder vorm geven.	±
OD 5.3: We zijn als H&DV'ers betrokken in het proces naar de opstart van de nieuwe gevangenis in Dendermonde.	
Actie 5.3.1: We streven naar regelmatig overleg tussen directie van de gevangenis en de hulp- en dienstverleners i.f.v. de opstart van de Nieuwe Gevangenis.	±

Visueel kan dit ook als volgt voorgesteld worden:

- Niet opgestart (blauw)
- Opgestart (oranje)
- Deels gerealiseerd (grijs)
- Gerealiseerd (geel)

3. Doelstellingen en acties 2023 - 2026

Behalve een aantal doelstellingen en acties die we meenemen uit het vorige actieplan (zie hierboven), zijn er ook verschillende nieuwe (*we markeren deze in de tekst hieronder in het groen*). Dit omwille van de nieuwe gevangenis (nieuwe context, nieuwe/extra uitdagingen, opbouwen aanbod, etc.). We baseerden ons als beleidsteam op de signalen van ons netwerk en onze eigen organisaties, maar ook op de input die medewerkers tijdens de ‘dag voor de hulp- en dienstverleners’ (3/10/2023) konden meegeven. De uitgebreide fiches zijn terug te vinden in bijlage ‘actieplan_2023_2026_fiches’.

STRAP SD 2: Alle Vlaamse beleidsdomeinen zetten maximaal in op hulp- en dienstverlening, en in het bijzonder op onderwijs, werk, welzijn, geestelijke gezondheidszorg en wonen, aan gedetineerden om re-integratie te bevorderen, zodoende ook recidive te beperken en nieuwe slachtoffers te voorkomen.

► ONTHAAL

We nemen uit het vorige actieplan een doelstelling en actie mee rond onthaal. Het blijft belangrijk te investeren in een goed onthaal (dit horen we ook bij gedetineerden zelf steeds terugkeren), goed afgestemd en met oog voor evaluatie en bijsturing. We hebben hier nog onvoldoende vordering in gemaakt en willen dit dus verder verkennen en uitbouwen. Dit o.a. met de kennis bovenlokaal (cf. eindrapport onthaalpraktijken).

SD = SD 2 STRAP
OD 1.1: Tegen eind mei 2026 krijgt elke nieuwe gedetineerde bij het binnenkomen in de gevangenis informatie over hulp- en dienstverlening.
Actie 1.1.1: We verkennen samen met justitie en de hulp- en dienstverleners op welke manier het huidige onthaal van gedetineerden geoptimaliseerd kan worden om tot een goede, op elkaar afgestemde onthaalprocedure (‘onthaaltraject’) voor gedetineerden te komen.

In het vorige actieplan hadden we onder deze strategische doelstelling (STRAP 2) ook het thema ‘Participatie’ opgenomen. De acties daarrond werden grotendeels gerealiseerd. In dit actieplan staat het niet apart als topic, maar wat zeker niet betekent dat we het niet belangrijk achten. In tegendeel, ook het project met Europa WSE bv. zorgt voor extra aandacht daaromtrent (cf. Participatieve aanpak van het onderzoek). De aandacht voor participatie wordt dus meer verweven in de verschillende doelstellingen en acties i.p.v. apart benoemd.

► OPSTART NIEUWE GEVANGENIS

De nieuwe gevangenis draait ondertussen al verschillende maanden, toch blijven we nog ‘een gevangenis in opstart’. Na de verhuis en de bijkomende eerste afspraken en manieren van werken, merken we dat we nu meer richting een doorstart kunnen gaan. Dat betekent wel dat heel wat afspraken, manieren van werken, procedures, etc. moeten bijgestuurd en bijgeschaafd worden. Ook ons aanbod zelf moet verder uitgebouwd en ontplooid worden. We vertalen dit in volgende operationele doelstellingen en acties:

SD = SD 2 STRAP
OD 2.1: Eind mei 2026 is er een goed uitgebouwd aanbod hulp- en dienstverlening in de nieuwe gevangenis.

Actie 2.1.1: We bouwen het hulp- en dienstverleningsaanbod (zowel groeps- als individueel) in de nieuwe gevangenis van Dendermonde stapsgewijs verder uit.
Actie 2.1.2: We ontwikkelen een tweede Beroepsopleiding
Actie 2.1.3: We bouwen een structureel sportaanbod uit en dit vanuit noden en behoeften van onze populatie, als ook met een link naar de buitenwereld.
Actie 2.1.4: We bouwen een structureel cultureel aanbod uit en dit vanuit noden en behoeften van onze populatie, alsook met een link naar de buitenwereld.
Actie 2.1.5: We werken toe naar een jaarlijkse planning i.k.v. infosessies.
Actie 2.1.6: We maken de collectie van de gevangenisbibliotheek toegankelijker en stemmen deze beter af op de noden van de gedetineerden.
OD 2.2: Er is een beter zicht op de populatie van onze nieuwe gevangenis, en hoe deze (al dan niet) evolueert. Dit met het oog op een goede afstemming op het aanbod H&DV.
Actie 2.2.1: We ontwikkelen een manier van werken om de populatie systematisch in kaart te brengen.
OD 2.3: Tegen eind 2024 is het dienstenplatform (digitale rapportbriefjes ed.) toegankelijk (in de brede zin) voor alle gedetineerden in onze gevangenis. Vanuit de hulp- en dienstverlening dragen we hier ons steentje toe bij.
Actie 2.3.1: Vanuit de hulp- en dienstverlening verkennen we op welke manier we kunnen bijdragen in het toegankelijk zijn/maken van het dienstenplatform voor alle gedetineerden.

STRAP SD 3: We besteden binnen de hulp- en dienstverlening bijzondere aandacht aan 4 specifieke doelgroepen (zie STRAP)

► AANBOD OP MAAT

Net zoals in het vorige actieplan gaan we, voor we verder gaan met enkele specifieke doelgroepen, eerst in op 'een aanbod op maat'. Hiervoor is een goede samenwerking tussen de verschillende diensten, intern en extern, een noodzakelijke voorwaarde. Gezien de schaalvergroting van de gevangenis is dit een extra uitdagend gegeven om aandacht voor te hebben.

Daarnaast zijn er twee doelstellingen uit specifieke sectoren toegevoegd, nl. rond Bemiddeling (Moderator) en LIO (onderwijs).

SD 3: Er is een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat (multidisciplinair) voor alle gedetineerden in onze gevangenis.
OD 3.1: Tegen eind mei 2026 is er een verbeterde coördinatie en afstemming tussen de verschillende diensten ('optimaal schakelen') met een verbeterde kennis van mekaar en mekaars werking.
Actie 3.1.1: We organiseren enkele structurele overlegmomenten tussen de verschillende partners in het netwerk (m.o.o. het beter leren kennen van mekaars werking).
Actie 3.1.2:

We zorgen voor een model voor cliëntenoverleg, met het oog op een vlotte samenwerking ten dienste van de gedetineerde.
OD 3.2: Er is tegemoet gekomen aan gedetineerde die iets willen betekenen naar slachtoffers (al dan niet gerelateerd aan de eigen feiten).
Acties 3.2.1: We zetten in op niet gerelateerde herstelbemiddelingen.
OD 3.3: Er is een plan van aanpak voor het uitdoven van het LIO-project.
Actie 3.3.1: We ronden het LIO-project af. We starten geen nieuwe individuele begeleidingen op.
Actie 3.3.2: We brengen de impact van het wegvallen van LIO in kaart door de noden/vragen die vanuit het werkveld en gedetineerden komen op te lijsten.
Actie 3.3.3: We blijven zoeken naar structurele middelen om individuele leerloopbaanbegeleiding te voorzien in de gevangenissen.

► SPECIFIEKE DOELGROEPEN (CF. STRAP)

We bekeken met het beleidsteam wat we voor enkele specifieke doelgroepen kunnen betekenen in dit actieplan.

Enkel voor de groep ‘veelplegers’ werd geen specifieke doelstelling of actie weerhouden. Het blijft voor ons een te vaag omschreven groep om op dit moment mee aan de slag te gaan.

SD 3: Er is een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat (multidisciplinair) voor alle gedetineerden in onze gevangenis.
OD 3.4: Specifieke doelgroepen (cf. STRAP): Geradicaliseerden
Acties 3.4.1: - Onder de aandacht brengen van verwijzers dat gedetineerden met een terro statuut bij CGG prioritair kunnen worden aangemeld en begeleid. - We zetten in op vroeginterventie bij een mogelijk radicaliseringsproces. - We zetten in op zorgcontinuïteit.
OD 3.5: Specifieke doelgroepen (cf. STRAP): Gedetineerden met een psychische/psychiatrische problematiek (incl. verslaving en geïnterneerden)
Actie 3.5.1: Het bestaande (lokale) “Draaiboek Suicide” wordt geactualiseerd.
Actie 3.5.2: We stemmen de geestelijke gezondheidszorg in onze gevangenis op mekaar af zodat gedetineerden de zorg krijgen die ze nodig hebben.
Actie 3.5.3: Team Ontgrendeld van Voluit sensibiliseert partners, zowel bij de Vlaamse Gemeenschap als bij DG EPI, over verstandelijke beperking, ASS, NAH en emotionele ontwikkeling met het oog op wederzijds begrip en een gepaste benadering van de cliënten. We nemen hier ook cliënten en hun context in mee en spreken dan over psycho-educatie.
Actie 3.5.4: Het scheppen van een veilig klimaat en creëren van aanbod op maat voor gedetineerden met een extra ondersteuningsnood door middel van een zorgwandeling.
OD 3.6: Specifieke doelgroepen (cf. STRAP): daders van seksueel geweld en intrafamiliaal geweld.
Actie 3.6.1: We volgen de maatschappelijke evoluties m.b.t. daders van intrafamiliaal en seksueel geweld op.

STRAP SD 4: We zetten in op de overgang van het leven binnen en buiten de gevangenis zodat de gedetineerde het traject dat hij binnen de gevangenis heeft opgezet, kan verderzetten na zijn vrijlating en omgekeerd.

► BINNEN-BUITEN

Een aantal acties werden in het vorige actieplan afgerond. Twee hebben we behouden en hernemen we in dit actieplan (geactualiseerd) omdat deze onvoldoende gevorderd zijn. Ook al vinden we dit een belangrijk topic, we hebben er voorlopig geen nieuwe of extra doelstellingen of acties onder geformuleerd. Dit omwille van de klemtoon die reeds op andere zaken gelegd werd.

SD 4: Er is een zo naadloos mogelijke overgang op alle vlakken van hulp- en dienstverlening, zowel van buiten naar binnen, als van binnen naar buiten, als bij binnen-binnen.
OD 4.1: Tegen eind mei 2026 is er een verbeterde coördinatie en afstemming met diensten buiten de gevangensismuren.
Actie 4.1.1: Het beleidsteam organiseert overleg met de SURB.
Actie 4.1.2: Beter informatieoverdracht van binnen naar buiten en van buiten naar binnen in functie van de re-integratie van de gedetineerde/justitiabele

STRAP SD 5: We zetten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat voor elke gedetineerde.

► SAMENWERKING

We formuleren eerst twee nieuwe doelstellingen en acties. Eentje rond de inkanteling van de functie organisatieondersteuner bij het Agentschap Justitie en Handhaving, en eentje rond het Europa WSE project.

SD 5: We zetten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat van elke gedetineerde
OD 5.1: De overgang van de opdracht organisatieondersteuning van het CAW naar het Agentschap Justitie en Handhaving, is zorgzaam gebeurd.
Actie 5.1.1: Er is een stappenplan voor een zorgzame overdracht van de opdracht organisatieondersteuning van het CAW naar het Agentschap Justitie en Handhaving.
OD 5.2: We streven naar een nieuwe visie op detentie en werken hier vanuit de hulp- en dienstverlening aan mee.
Actie 5.2.1: We zetten experimenten op in het kader van het Europa WSE project 'een nieuwe visie op detentie'.

► SAMENWERKING SPECIFIEK MET JUSTITIE

Aangezien de nieuwe gevangenis heel veel nieuw personeel aangetrokken heeft, behouden we de doelstelling en actie rond samenwerking en onthaal en kennismaking met personeel van DG Epi.

We vullen deze aan met een nieuwe fiche rond de samenwerking met de activiteitenondersteuners, een specifieke functie binnen de nieuwe gevangenis.

SD 6: We versterken de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en het personeel van DG Epi met oog op een breder gedragen hulp- en dienstverleningsaanbod.
OD 6.1: Alle H&DV'ers dragen hun steentje bij tot het laten kennis maken van nieuwe beambten met onze H&DV.
Actie 6.1.1: We geven samen met de hulp- en dienstverleners het onthaal voor en de kennismaking met nieuwe beambten verder vorm.
OD 6.2: Eind mei 2026 is er een vlotte samenwerking tussen de Vlaamse hulp- en dienstverleners en de Federale activiteitenondersteuners met als doel een complementair hulp- en dienstverleningsaanbod.
Actie 6.2.1: We werken goede samenwerkingsafspraken uit.

We weten dat de oude gevangenis van Dendermonde ook opnieuw opent, onder de naam 'Hulpgevangenis'. We kiezen er als beleidsteam expliciet voor dit niet mee te nemen in dit actieplan. Het is een andere gevangenis, en er zal een actieplan op maat van die gevangenis opgemaakt moeten worden, eens het beleidsteam daar geïnstalleerd werd.

4. Bijlage

- ▶ [Eindevaluatie actieplan 2021-2023 fiches: zie apart document](#)
- ▶ [Fiches actieplan 2023-2026: zie apart document](#)
- ▶ [Overzicht doelstellingen](#)
- ▶ [Lijst met afkortingen](#)

BK	Beklaagde
BC	Beleidscoördinator
BLOCS	Koepelterm voor de hulp- en dienstverlening in Dendermonde Nieuw
BT	Beleidsteam
BV	Veroordeelde
CAW	Centrum Algemeen Welzijnswerk
CGG	Centrum Geestelijke Gezondheidszorg
CORT	Coördinatieteam (overleg vnl. rond praktische zaken i.v.m. hulp- en dienstverlening)
DB	Detentiebegeleider
DRA	De Rode Antraciet (vzw werkzaam op de domeinen sport en cultuur)
DSO	Directe Sociale Omgeving (naastbestaanden van gedetineerden)
D&D	Drugs en Detentie
H&DV	Hulp- en dienstverlening
IFG	Intra-familiaal Geweld
JA	Justitieassistent
JH	Justitiehuis
JU	Justitiabele
JWW	Justitieel Welzijnswerk Dendermonde (deelwerking van het CAW)
LIO	Learning Inside Out (project rond individuele leertrajecten)
ME	Maatschappelijke enquête
OC	Onderwijscoördinator
OL	Operationele Leiding (team Adjudanten)
OO	Organisatieondersteuner
PAR	Participation Action Research
PSD	Psychosociale Dienst
SG	(daders van) Seksueel Geweld
STRAP	Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden (bovenlokale beleidsplanning)
SURB	Strafuitvoeringsrechtbank
TB	Trajectbegeleiding
VA	Veiligheidsassistent
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling
VOCVO	Vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs
VUB	Vrije Universiteit Brussel